

Jaarverslag 2016 IVN Munstergeleen

Aan het begin van 2017 telt de afdeling IVN Munstergeleen 154 donateurs en 26 leden die ingeschreven zijn bij de overkoepelende vereniging IVN Nederland, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, gevestigd te Amsterdam.

Het aantal donateurs kent een natuurlijk verloop, waarbij de vergrijzing een hoofdrol speelt maar er gelukkig ook aanwas is. Vaak zijn het bezoekers van de Heemtuin die op het idee komen om zich aan te melden. Een gastvrouw of -heer kan zo'n idee een handje helpen.

De ledenlijst en de lijst van donateurs zal ter vergadering ter inzage liggen.

Bestuur

Het bestuur vergaderde in 2016 4 viermaal, 21 januari, 31 maart, 4 juli en 18 oktober.

Belangrijkste punt op de agenda waren uiteraard ook dit jaar beheer, onderhoud en openstelling van onze Heemtuin.

Daarnaast werd veel aandacht besteed aan het Ommetje Glana Nova, NLdoet 11 & 12 maart, de Steenuiltjesroute, de ontwikkelingen rond de Engelse tuin van Abshoven en de inzet van vrijwilligers daaromtrent, m.n. in het kader van maatschappelijke stage.

3 à 4 bestuursleden waren gemiddeld aanwezig bij de 6 keren dat in de Heemtuin overleg werd gepleegd met de aanwezige vrijwilligers.

IVN Munstergeleen wordt vertegenwoordigd door een of meer bestuursleden in regionaal (IVN-regio Westelijke Mijnstreek; regiovergaderingen op 14 maart, Elsloo, 9 mei, Schinnen, 26 september, Munstergeleen) en districtsverband (IVN Limburg, Districtsledenvergaderingen 19 mei, Roermond & 12 november, Spau-Beek).

Vier bestuursleden waren aanwezig op de Actieve Ledendag van het District op 30 januari 2016.

In de Landelijke Raad van IVN Nederland (4 vergaderingen per jaar) wordt onze regio vertegenwoordigd door een afgevaardigde. Ook in 2016 was dat Erica Heymans van IVN Sittard-Geleen.

Jaarprogramma 2016

Het jaarprogramma van IVN Munstergeleen wordt sinds 2013 opgesteld in eendrachtige samenwerking met onze zusterafdeling IVN Sittard-Geleen. De publiciteit rond de activiteiten wordt verzorgd door Peter Munten, penningmeester van IVN Sittard-Geleen. Ook het jaarprogramma 2017 is dankzij dezelfde samenwerking tot stand gekomen. Dit jaarprogramma 2016 heeft de leden & donateurs bereikt met het winternummer 2016 van Het Steenuiltje.

In dit jaarverslag komen alleen de items ter sprake die specifiek waren voor IVN Munstergeleen.

Het jaarprogramma 2015 heeft in het teken gestaan van de 40-jarige Heemtuin die op 17 mei 1975 voor het eerst werd opengesteld.

Hierna volgen de afzonderlijke activiteiten en het aantal deelnemers

21-02	Beverexcursie Panheel	4
06-03	Inzegening veldkruis Heijdenpad	20
11-03	Onthulling Glanisonument i.s.m. Corio Glana	60
11/12-03	NLdoet	40
23-03	Boomfeestdag – bediend aantal scholieren	125
20-03	Eerste zondag openstelling Heemtuin	30
23-03	Abshoven + Absbroek – wandeling	8
10-04	Bloesemwandeling Mettecoven	2
23- 04	Natuurontbijt Pater Karel	20

23-04	Opening ommetje Glana Nova	60
05-06	Ohé en Laak – dagwandeling	4
17-07	Schwienswei – regiowandeling	15
12-08	Kroedwösjwandeling	17
17-20/10	Maatschappelijke stage	45

Seizoensblad Het Steenuiltje

Ook het seizoenblad Het Steenuiltje wordt in samenwerking met de redactie van Bladgroen, kwartaalblad van IVN Sittard-Geleen gemaakt. Met name de activiteitenagenda wordt verzorgd door Lex Vlieks.

Op voorstel van Jan Roberts wordt voortaan het nummer en de jaargang (2016 is de 43ste) op de voorkant gezet.

Met uitgever Editoo is afgesproken dat een nummer regulier uit 20 pagina's zal bestaan en dat 12 daarvan in kleur zullen zijn. In 2016 bestond het winternummer uit 24 pagina's.

Het Steenuiltje wordt in 2017 bezorgd bij 154 donateurs, 27 leden & 20 relaties (onder wie de zusterafdelingen van de Westelijke Mijnstreek en adverteerders).

De oplage van het laatste winternummer bedroeg 215.

Logboek Heemtuin

Dat IVN Munstergeleen het beheer, het onderhoud en de openstelling van de Heemtuin terecht als core-business beschouwt blijkt uit de notities in het logboek. Uit deze notities valt op te maken dat op zaterdagochtenden gemiddeld 8,25 vrijwilligers aanwezig zijn en op maandagochtend 6. Tussendoor zijn er op ongeregelde tijden vrijwilligers actief om bijen te verzorgen, acties voor te bereiden of klussen uit te voeren. Het totale aantal in de Heemtuin bestede vrijwilligersuren bedraagt 1701.

1058 bezoekers van de Heemtuin werden in 2016 genoteerd in het logboek.

De totale inventarisatie van het logboek zal ter vergadering ter inzage liggen.

Meewerkende instanties

De afdeling onderhoudt goede contacten met Natuurmonumenten, terrein beherende organisatie van het Absbroekbos en met de gemeente die de bermen onderhoudt. In samenwerking met beide instanties kon in 2016 de Liciniuslaan, parallel aan de Middenweg, open en toegankelijk voor wandelaars worden gemaakt. Tevens kon zo de verbinding worden gemaakt met het restant van de historische Moljeweg. De gemeente heeft dit tracé, een aanwinst voor het wandelende publiek, in 2016 driemaal gemaaid.

Monumenten Glana Nova-route

De namen 'Glanapad' en 'Liciniuslaan' zijn door de straatnamencommissie van de gemeente op voorstel van IVN Munstergeleen toegekend. Het eerste ontleent zijn naam aan het Glanisonument bij de Geleenbeek, het tweede aan het Liciniusmonument in het Absbroekbos.

De Glana Nova-route is in 2015/2016 verder verfraaid met twee levende monumenten: de prinsessenbomen bij de splitsing Moljeweg/Geleenderveldweg en de naar schatting in 1950 ontkiemde en in 2016 geïdentificeerde fladderiep, die net zoals de hierboven genoemde monumenten werd voorzien van een infopaneel.

Verslagen

Scholenwerkgroep (Betty Dijkstra)

Groot en klein wisten in 2016 onze Heemtuin weer te vinden.

In april ontvingen we een school uit Ubachsberg. 16 kinderen van groep 4.

Fred Penners heeft connectie met deze school en had dit contact geregeld.

Anne, Fred en Betty deden de rondleidingen.

Vooraf de bijen kregen veel aandacht maar dat is niet vreemd met Fred als imker bij de rondleiding.

Ook scouting Munstergeleen kwam in mei in de vroege avond in de Heemtuin. Els, Anne en Betty gingen met 3 groepjes van 5 kinderen de tuin door.

De leeftijd was ca. 7 jaar.

Fijn om de kinderen van alles te laten zien, proeven en ruiken.

De brede school uit Munstergeleen kwam in juli met 11 kinderen van groep 4/5. Els, Uta, Joke en Betty waren met de kinderen bezig. Soms behandelen we een thema bijv. water of groenten en kruiden. Meestal wil de leiding een algemene rondleiding zodat alles aan bod komt.

Op 4 september maakte een Engelse wandelclub bestaande uit 27 personen een wandeling door de Hondskerk. Zij deden ook de Heemtuin aan, gidsen waren Ben en Els. Fijn al die aandacht voor ons "paradijsje".

13 september had IVN Stein het jaarlijkse uitje.

Met 27 personen, de actieve leden van IVN Stein, maakten zij een wandeling door de Hondskerk.

Met een koffie/vlaai stop in onze mooie tuin konden ze indien gewenst rondgeleid worden. Met zoveel kennis in de tuin aanwezig konden we van elkaar leren. Aanwezige gidsen waren Hub, Els en Betty

Als U dit leest en denkt, ik wil ook wel meedoen met het groepje dat rondleidingen verzorgt, dan kan dat. Met goede wil en plezier aan de natuur kunt U al een heel eind komen.

We leren de kinderen geen plantennamen maar laten ze kennismaken met planten, en dieren. We prikkelen hun nieuwsgierigheid.

Neem contact op met: Els Rongen, Koperslagerstraat 1, 6151 DK Munstergeleen, Tel.: 046-4514318 e-mail: rongen4@kpnplanet.nl.

Werkgroep Natuurlijk beheer Ontwikkelingen en Adviezen

Deze werkgroep onderhoudt goede contacten met diverse afdelingen van de gemeente Sittard-Geleen en tevens met de volgende instanties: Provincie, IKL, Natuurmonumenten, Bosgroep Zuid-Nederland, VVV Limburg, Natuur Fonds Limburg, Oranje Fonds, diverse architectenbureaus, CNME de Rollen, opleiding Natuurgidsen Westelijke Mijnstreek, Zusterafdelingen IVN Limburg, Trevianum Scholengroep, enkele basisscholen. Ondergetekende vertegenwoordigde de werkgroep in het Wijkplatform van Munstergeleen en vroeg op gezette tijden assistentie van beschikbare vrijwilligers voor controle-expedities in het omringende buitengebied.

Veel werk en aandacht is uitgegaan naar de boven omschreven activiteiten, ommetje Glana Nova, maatschappelijke stage, NLdoet-actie, Steenuiltjesroute, Engelse tuin Abshoven, natuurgidsenopleiding.

H.M. Mulders.

Werkgroep Heemtuin

De heemtuin werd in 1972 aangelegd met als doel om een zo breed mogelijk publiek te benaderen en iedereen te laten genieten van de Limburgse flora. De ideeën van Dr. P. Thijsse (1865-1945) vormden het uitgangspunt. Bij het realiseren van de tuin zijn 25 biotopen ontworpen. Nadat het plantenarsenaal was teruggelopen naar ca. 400 is in de laatste jaren ons assortiment gelukkig weer opgelopen naar ca. 570 plantensoorten. We missen nog altijd een 30 soorten planten. Dat is dan ook het maximum plantenassortiment die we op onze ½ hectare grote oppervlakte kunnen handhaven.

Door een intensieve benadering kunnen we de bestaande biotopen handhaven. Dit kan het best door één biotoop aan één persoon toe te wijzen en te laten onderhouden. Dit werkt goed, maar we kunnen nog altijd vrijwilligers gebruiken. Zaterdagochtend werkten gemiddeld 8,25 personen in de heemtuin. Dit aantal is wel 0,75 minder dan in 2015, maar dat is puur en alleen te wijten aan de verschillende

zaterdagen met slecht weer. De maandaggroep met zijn trouwe kern van dames was juist beter bezet: gemiddeld 6 personen.

De inrichting van het heemhuis en berging is aangepast. Door het plaatsen van een nieuw raam is de berging beter verlicht. Tevens hebben we een nieuwe indeling gemaakt om het gereedschap overzichtelijker onder te brengen. Wel zal er nog bekeken worden hoe we de documentatie-middelen beter kunnen presenteren. Er zal nog een dakgoot geplaatst moeten worden aan de vogelkijkwand om bij droogte de nabij gelegen vijver te voeden.

De tuin is 440 uren voor het publiek opengesteld: 140 op de zondag en 300 op zaterdag en maandag. Dit jaar brachten 1058 mensen een bezoek aan de heemtuin, 200 minder dan in 2015. Wellicht zijn het relatief slechtere weer en het ontbreken van een themadag hieraan debet.

Structureel beheer en overleg met de vrijwilligers

We hebben ca. 17 vaste medewerkers, waarvan 2 personen met het onderhoud van de gebouwen belast zijn. Ca. 10 vrijwilligers zijn oproepkracht. De dagelijkse leiding van de tuin berust bij de beheerder. Hij hield dit jaar 6 keer met de vaste medewerkers overleg en maakte hiervan een verslag. Dit werd aan de orde gesteld tijdens het overleg: de vaste aanpak, kleine aanpassingen, grote veranderingen die binnen de begroting vallen, de jaarlijkse themadag, het bezoekersaanbod en gesprekken van persoonlijke aard. Als er verschillende opvattingen zijn spreekt het voor zich dat de meerderheid beslist. Hij bracht verslag uit tijdens de bestuursvergaderingen. Deze bewaakt de voortgang en bij eventuele complicaties geven zij een oordeel en kunnen daarbij specifieke deskundigen raadplegen. In geval van onoverkomelijke problemen beslist de algemene ledenvergadering.

Discussiepunten die aan de orde zijn geweest in dit overleg:

Rustplaats voor Pieterpad-wandelaars met zicht op Heemtuin

Omdat de Heemtuin slechts beperkt open is staan veel Pieterpad-wandelaars voor een gesloten poort. In 2016 is nagedacht over een schuilplaats buiten de poort. Vooralsnog is het er niet van gekomen.

Hoogte heggen

Heggen hebben als functie een perceel af te bakenen en/of de blik te richten. Wie de Heemtuin binnenkomt houdt de blik als vanzelf naar voren gericht en vermoedt nog niet dat zich links een Boerengaard bevindt omdat de blik daarop wordt afgeschermd door de beukenhaag. De hoogte daarvan is dus functioneel.

Buxushaagjes bedreigd door de buxusmot

De buxushagen zijn in 2016 een steeds triestere aanblik gaan bieden. De kegels waren zowat egaal bruin geworden en in de loop van de herfst is het besluit genomen om ze te rooien. Taxusstruiken hebben hun plaats ingenomen. De hagen krijgen in 2017 nog één kans.

Knuppelraster

Nadat in voorgaande jaren al was geklaagd over de buxusstruikjes die de afscheiding vormden tussen Boerengaard en akkergewassen is de dreiging van de buxusmot deze haag alvast fataal geworden. In de plaats daarvan is in de herfst van 2017 begonnen met het aanbrengen van een raster waarvoor snoeihout, merendeels hazelaar, is gebruikt uit de Heemtuin. Dit zal in 2017 nog worden aangevuld door snoeihout van elders.

Pad achter heemtuinhuis naar nonolet

Het *nonolet* = *stinkt niet* (de term 'wc' is niet van toepassing omdat deze voorziening geen waterspoeling biedt) was minder goed bereikbaar geworden door de voorjaar 2016 geplaatste gasflessenkast tegen de achterwand van het heemtuinhuis. Daarom werd in de late herfst van 2016 het taludje langs het pad afgegraven en werd een extra rij gewassen grind-tegels 50x50 gelegd om het pad te verbreden. Het nonolet (dit woord kan niet anders dan onzijdig zijn, dus een *het-woord*) lijkt nu zelfs rolstoeltoegankelijk geworden.

Een bijkomend voordeel is dat voortaan niemand zich meer in de loop van de zomer in de haast zich te willen ontlasten hoeft te laten prikken door van het talud overhangende brandnetels. Bovendien wordt het onderhoud van de beukenhaag langs de werkruimte daarboven vergemakkelijkt.

In de loop van de winter 2016/2017 zal langs het afgegraven taludje een grondkering worden aangebracht van acaciahout.

Schermwand

Voor de verbreding van het pad, hierboven beschreven, moest het rooster wijken waarin de naamschildjes hangen. Van de bankirai tuinpanelen, in februari 2016 overgenomen van de buurman van het secretariaatsadres, werd bij de container een schermwand gemaakt, compleet met afdak waaronder het rooster nu hangt. Een strategische plaats om met de naamschildjes te werken. In de zomer wordt het geheel volledig aan het zicht onttrokken door de begroeiing.

Werkgroep Bijen

De werkgroep bijen (Jo Douven - Peter Keulers) kende een mooi seizoen. Na een redelijke lente volgde een zeer natte juni. Het gevolg was een uitblijvende bloei van de linde. De eerste koninginnen werden slecht bevrucht. Juli maakte veel goed door een goede dracht en perfecte koninginnen.

Het najaar had veel zonne-uren en leverde in veel gevallen zoveel

nectar en stuifmeel op dat de volken maar nauwelijks bijgevoerd hoefden te worden voor de winter. De volken hadden nog heel laat veel broed. De wintermaanden eisten echter hun tol. Sommige volken hadden als gevolg van varroa (mijt) de kast verlaten of stierven met een kast vol voer.

De bijenstal in de Heemtuin werd voorheen regulier bewoond door twee volken, hier ook in 2016 gedetacheerd door Jo Douven, die in totaal 16 volken bezit. Deze volken in de Heemtuin dienen meer ter demonstratie/educatie dan ter productie. Een imker moet het vooral hebben van productie d.m.v. 'hoofddracht', wat inhoudt dat bijen vliegen op bijv. fruitbomen, wilgen, acacia- of lindebomen. Ook paardebloemen leveren hoofddracht (reden waarom paardebloemen in fruitboomgaarden worden verwijderd).

Wat de bijen in de Heemtuin verzamelen geldt als 'zomerhoning' en het resultaat is geringer: 15 kg honing per kast (tegenover 25 kg bij hoofddracht buiten de Heemtuin).

In 2016 werd de bijenwerkgroep versterkt door Peter Keulers, die twee kasten plaatste voor het kweken van koninginnen.

De verzorging van deze volken vraagt van de twee imkers een tijdsinvestering van ca. 50 uren op jaarbasis.

Website

In januari 2017 is de nieuwe website live gegaan. Het zal even duren eer alles is overgezet.

Dit jrverslag zal erop worden gezet. Het zal tevens worden bezorgd bij zoveel mogelijk leden / donateurs die in de afgelopen jaren op de jaarvergadering zijn geweest.